PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 3. štev. 540 - Cena 5 lir - 3 jugolire - 2 din | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, petek, 14. marca 1947 | UREDNIŠTVO in UPRAVA, PIAZZA GOLDONI št. 1 - I. Tel. št.: Ur. 93806, 93808 - Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

STO mora postati tisto ozemlje, ki bo vezalo dva naroda in posredovalo kulturno, gospodarsko in politično sodelovanje med obema narodoma.

Denacifikacija in demokratizacija

Položaj na zahodnih področjih Nemčije ni zadovoljiv - Albanija ima pravico do sodelovanja

Moskva, 13. — Namestniki za Avstrijo so danes nadaljevali s proučevanjem mirovne pogodbe. Danes se je prvič sestala vojaška komisija in proučevala vprašanje številčnega stanja, ki bo dovoljeno za avstrijsko vojsko. Amerikanci so predlagali 55.000 mož, sovjetski delegat pa 50.000, medtem ko so Angleži predlagali kompromisno številko 53.000. Sporazum še ni bil dosežen.

V imenu francoske delegacije je Camille Paris zahteval, naj se Avstriji prepove vsakršno znanstveno raziskovanje, ki bi služilo vojnim svrham. Ameriški delegat je temu nasprotoval, češ, da to ni v skladu z avstrijsko suverenostjo. Britanski delegat lord Hood je omenil, da Avstrijcev »ni mogoče ločiti v dobre in slabe«.

Namestniki za Nemčijo so nadaljevali diskusijo o proceduri za pripravljanje besedila mirovne pogodbe. Višinski je izrazil pripravljenost, da sprejme formulacijo «nemška mirovna pogodba» na katero je včeraj pristal ameriški delegat.

Danes so nadalje razpravljali o vprašanju, katere države naj povabijo na posvetovanje in kako naj jih povabijo. Glavno nasprotje je nastalo glede sodelovanja Albanije, čemur sta ameriški in angleški delegat ostro nasprotovala. Sovjetska in francoska delegacija sta se zavzemali za albansko sodelovanje. Višinski je jasno prikazal nedosledno stališče ameriške in angleške delegacije, kajti Albaniji je bila priznana pravica, da sodeluje pri sestavljanju mirovne pogodbe z Italijo, ki poleg tega ščiti albanske interese. Nadalje določa člen 74 italijanske pogodbe pravice Albanije kot zavezniške države do reparacij. Albanija je tudi članica medzavezniške reparacijske komisije.

Britanski delegat Strang ni mogel ovreči logičnih izvajanj Višinskega, ameriški delegat Murphy pa je poskušal z njim polemizirati. Dejal je, da bi morala biti Albanija v podobnem položaju kot Avstrija; označil je albansko vlado kot «skupino mož na oblasti» in izrazil upanje, da ne bo dolgo trajala.

Višinski je takoj odgovoril in označil primerjavo med Albanijo in Avstrijo za smešno, saj mora tudi ameriški delegat vedeti, da je čala Avstrija 36 divizij za nemško vojsko in da je polovica nemških vojnih zločincev avstrijskega rodu. Po drugi strani se je albansko ljudstvo z vsemi silami borilo proti hitlerjevski Nemčiji in njenim satelitom. Dejal je tudi, da ga izjava o albanski vladi ne vznemirja, saj je vlada ZDA enako govorila o romunski, poljski in bolgarski vladi, končno jih je pa vendarle priznala. Bolj pa sem zaskrbljen, je dejal Višinski, zaradi svojega ameriškega tovariša, kajti njegove izjave kažejo pomanjkanje logike, to pa je nevarna bolezen.

Seji sveta zunanjih ministrov je danes predsedoval Bevin. Svet je razpravljal o demokratizaciji in denacifikaciji Nemčije. Prvi je govoril Marshall, ki je dejal, da je 5000 sumljivih oseb pred sodiščem, 48 gestapovcev pa so aretirali. Bidault je dejal, da sta vprašanji denacifikacije in demokratizacije tesno povezani. Neobhodno potrebno je, da štirje zavezniki poskrbe, da bo likvidacija nacistične stranke dokončna, kajti nacistični duh še ni izginil in celo predstavniki nekaterih strank niso brez njega.

Nato je govoril Molotov, ki je poudaril, da položaj nikakor ni zadovoljiv in da so važna upravna mesta v zapadnih področjih v rokah bivših nacistov. Navedel je ravnatelja jeklarn in železarn na britanskem področju, ki je znan nacist, danes pa izvaja «nacionalizacijo». Nezadostna denacifikacija pa je resna nevarnost, da se demokratizacija ne izvede.

Molotov je navedel številne podatke, ki dokazujejo, da nacistična nevarnost še vedno obstoji. Poleg nacističnih organizacij, ki so urejale tajna skladišča orožja, je navedel tudi druge organizacije, med njimi «Edelweiss». Denacifikacija torej ni bila popolnoma in učinkovito izvedena. Predlagal je nato, naj da Svet zunanjih ministrov zavezniškemu kontrolnemu svetu sledeča navodila:

1. Naj predpiše vsem nemškim oblastem, da uvedejo takojšnje ukrepe, ki naj odstranijo bivše naciste iz vseh javnih služb.

2. Naj pospeši procese proti nacistom in nadomesti nacistične sodnike z resničnimi demokrati.

3. Kontrolni svet naj skrbi, da bodo nacistični funkcionarji in vojni zločinci resnično kaznovani in naj kazen ne zadene samo pomožnega osebja.

Na Bevinovo intervencijo, naj svet razpravlja dalje o denacifikaciji, je Molotov poudaril, da je treba govoriti tudi o demokratizaciji in poudarjal nekatera nezadovoljiva dejstva: Pomanjkanje enotnega volivnega sistema, dejstvo, da se demokratične stranke in sindikati niso mogli združiti po vsej državi; ustanavljanje dežel na federalni osnovi; dejstvo, da na zahodnih področjih ni bila izvedna agrarna reforma, čeprav je kontrolni svet o tem sklepal.

Molotovu je sledil Bevin, ki je poskušal ovreči nekatere trditve Molotova, na kar se je sestanek zaključil. Prihodnja seja bo jutri ob štirih popoldne.

Molotov je povabil Bevina in Marshala na privatni razgovor o kitajskem vprašanju v prisotnosti kitajskega veleposlanika.

Irgunova nota Štirim

Jeruzalem, 13. — Židovska organizacija «Irgun Zwaj Leuni» je sinoči dala tisku prepis note, ki jo je poslala zunanjim ministrom ZDA, ZSSR in Franciji. V noti zahteva Irgun, da pride palestinsko vprašanje na dnevni red moskovske konference.

Nota zahteva, da Anglija odpokliče okupacijske čete, da ukine vojaško upravo v zapadni Palestini, da dodeli vladi demokratično predstavništvo židovskega ljudstva, začasno židovsko vlado, ki bo uresničila volitev vseh Židov, ki se hočejo vrniti v domovino in ki bo organizirala demokratične volitve ne glede na narodnost in vero.

Delegacija Vrhovnega sovjeta v Angliji

London, 13. — V Doverju se je danes izkrcala delegacija 20 poslancev Vrhovnega sovjeta ZSSR, ki bodo gosti angleškega parlamenta.

Pogoji sporazuma med Poljsko in ZSSR

Varšava, 13. — Minister za industrijo Hilarij Mienc je izjavil predstavnikom tiska, da sovjetskopoljski sporazum, ki je bil nedavno podpisan v Moskvi, zagotavlja Poljski kredite, dobavo orožja itd. in ne predvideva nobene konkretne protiobveznosti s poljske strani. Edina obveznost je v tem, da mora poljska vlada zagotoviti ZSSR, da poljsko ozemlje ne bo služilo kot mostišče za morebiten nemški napad.

Poljska brani svoje meje

Varšava, 13. — Poljski ministrski predsednik Josef Cyrankiewicz je sprejel predstavnika tujega tiska in jim podal izjavo o poljskih zahodnih mejah. Poudaril je, da je za te meje dalo življenje 6 milijonov Poljakov in da poljsko vlado ne bo pripravila ne káva, ne vodka ne coctaill da bi se tem svojim zahtevam odpovedala.

Jugoslavija zahteva izročitev aretiranih ustašev

Rim, 13. — Predstavnik FLRJ pri kontrolnem svetu v Rimu je predložil zavezniškemu glavnemu stanu za Sredozemlje zahtevo, naj zavezniške oblasti takoj izroče jugoslovanskim oblastem ustaške vojne zločince, ki so jih aretirali pri poskusu tajnega vkrcanja na parnik «Filippa», ki je nameraval odpotovati iz Genove v Argentino.

Poglabljanje stikov med Poljsko in CSR

Praga, 13. — V Pragi pričakujejo prihod poljske delegacije, ki jo vodi pomočnik ministra za industrijo Szyr. V Pragi se bo delegacija pogajala za sklenitev gospodarskega sporazuma. Poudarjajo, da bo Poljska po tem sporazumu dala Češki premog in električni tok, medtem ko bo Československa dobavljala Poljski industrijske naprave in uredila pristanišče v Gdinji.

Podobna pogodba bo v kratkem sklenjena tudi med Poljsko in Jugoslavijo.

Poljski protest v Londonu

Varšava, 12. — Poljski veleposlanik v Londonu je vložil pri britanski vladi protest zaradi ultimata 200 poljskim vojakom, ki niso hoteli vstopiti v nedavno ustanovljeni poljski korpus v Angliji. Ta angleški ultimat prepoveduje tem vojakom povratek na Poljsko in jim grozi z deportacijo v Nemčijo.

Vpliv pogajanj med Belgijo in ČSR na angleške načrte

London, 12. — Pogajanja, ki jih je imel belgijski zunanji minister Spaak v Pragi, so v Londonu z velikim zanimanjem zasledovali, ker menijo, da bi lahko občutno vplivala na nekatere britanske diplomatske načrte. Dejansko pravijo obveščeni krogi, da je britanska vlada povabila holandsko vlado na pogajanja za sklenitev pogodbe med obema državama, toda Holandska počakala na izid pogajanj med Belgijo ČSR v Pragi.

Smrt sovjetskega znanstvenika

Moskva, 13. — Sovjetski tisk je javil, da je umrl Aleksander Orlov, član akademije znanosti ZSSR. Orlov je vse svoje življenje posvetil študiju in razvoju stare ruske literature, literarnega jezika, posebno pa Puškina in Tolstoja. Zadnja leta je delal na zgodovini ruske literature od XI. do XVII. stoletja. Dolga leta je bil profesor na moskovski univerzi za stare rusko literaturo.

Povratek jugoslovanskih pisateljev iz ZSSR

Beograd, 13. — Vodja delegacije jugoslovanskih pisateljev Radovan Zogovič je po vrnitvi iz Sovjetske zveze izjavil: «Bili smo v Rusiji samo 15 dni, toda tudi v tem kratkem času smo se mnogo naučili v deželi, kjer 200 milijonov ljudi neutrudno dela za razvoj svoje države in kjer vsak uspeh pomeni odločilni preobrat v zgodovini».

PODREJANJE SUVERENOSTI ITALIJE VOLJI TUJIH DRUŽB

Rim, 13. — List «Il Giornale d'Italia» prinaša interviju z bivšim ministrom za letalstvo generalom Piacentini-jem, ki je izjavil, da sporazum za izkoriščanje italijanskih zračnih prog po anglo-ameriških družbah, ruši ves sistem italijanske civilne aviacije ter težko zadeva italijansko letalsko industrijo, ustvarja brezposelnost in obenem predstavlja udarec nacionalnemu prestižu, ker podreja italijansko suverenost volji tujih družb.

Omenil je, da so se pogajanja z ameriško družbo vršila leta 1945 tajno. To je v nasprotstvu z določili premirja. Pododbor za aviacijo v zavezniški kontrolni komisiji je izvedel za ta pogajanja, ko je bil sporazum že dosežen. Sledile so diplomatske note med Londonom in Washingtonom zaradi te pogodbe. Angleži so zahtevali kompenzacijo. Italija je plačala Angležem kompenzacijo na škodo lastnih interesov. General Piacentini je izjavil, da so Anglo-amerikanci dobili večino akcij v tem drustvu, čeprav italijanski zakon predvideva sodelovanje tujcev v višini do 33%. Amerikanci razen tega plačujejo svoj delež z obrabljenim vojaškim materialom in sicer z nakupom starih vojaških avionov, čeprav lahko Italija sama proizvaja letala. Amerikanci imajo pravico tudi razveljaviti pogodbo, česar Italijani ne morejo, in pravico, da ne sprejmejo italijansko osebje.

Nemško-angleški banditi

Benetke, 13. — List «Il Progresso d'Italia» poroča, da so karabinerji v sodelovanju z zavezniško policijo izvedli veliko operacijo proti močni skupini nemških ujetnikov, ki so pobegnili iz taborišča in se združili z zločinsko tolpo angleških dezerterjev. Organizacija teh dezerterjev je bila tako popolna, da so dobili člani tolpe izredno dobro ponarejene italijanske osebne izkaznice, tako da so se nekateri na podlagi teh izkaznic celo poročili z Italijankami. Tolpi, ki je štela preko 100 mož, sta poveljevala dva nevarna angleška zločinca, ki sta služila v vojski in nato dezertirala. V tolpi je bilo nadalje 6 Andersovih Poljakov.

Britanski glavni stan vabi dezerterje

Padova, 13. — Britanski glavni stan v Padovi je pozval vse dezerterje britanske vojske v Italiji, naj se povrnejo pred 31. marcem v svoje edinice zaradi bližajoče se evakuacije angleških čet. Oni, ki se bodo do tega datuma vrnili, bodo imeli olajšave. Glavni stan je izdal ta poziv na temelju izjave vojnega ministra v angleški zbornici Alexandra, ki je izjavil, da je v Angliji okrog 20.000 dezerterjev. Število angleških dezerterjev v Italiji ni znano.

Piesch je moral odstopiti

Dunaj, 13. — Predsednik koroške pokrajinske vlade Hans Piesch, ki je prevzel v maju 1945. oblast iz rok načističnega Gauleiterja in vojnega zločinca Rainerja, je podal ostavko. Hans Piesch je bil član avstrijske delegacije, ki je namestnikom zunanjih ministrov v Londonu obrazložila stališče avstrijske vlade. Ob tej priliki je Hans Piesch kot «strokovnjaka za koroška vprašanja» branil tezo «nedeljive Koroške».

Jugoslovanska vlada je vložila na konferenci v Londonu protest zaradi prisotnosti tega znanega nacista v avstrijski delegaciji.

Amerikanci proti plebiscitu

London, 13. — Podguverner ameriškega okupacijskega področja v Nemčiji general Lucius Cley, je izjavil, da ameriška vojaška uprava ni naklonjena nemškemu plebiscitu o enotni nemški demokratični državi. Plebiscit je predložil predsednik enotne socialistične stranke Wilhelm Pieck.

TRUMANOV GOVOR VSEBUJE NEVARNE TENDENCE

Navdušenje med reakcionarji, nezadovoljstvo med umerjenimi

London, 13. — Včerajšnji Trumanov govor je vzbudil v svetu nasprotujoče si komentarje. Medtem ko ga zakrknjeni reakcionarji navdušeno pozdravljajo, umerjeni krogi ne skrivajo svojega razočaranja, da se je ameriški predsednik spustil tako daleč in obžalujejo njegov govor kot dogodek, ki lahko samo poslabša mednarodne odnošaje.

Trumanove izjave so naravno povzročile ugodne komentarje v grških in turških vladnih krogih, listi, ki izražajo mnenje teh krogov, gredo v svojih komentarjih, ki vsi silovito napadajo Sovjetsko zvezo, vsaj tako daleč kot Truman. Prav tako kažejo vidno zadovoljstvo londonski finančni krogi, ki upajo po teh izjavah na izboljšanje angleških financ, ki izkazujejo pet milijard funtov šterlingov dolga v inozemstvu, 24 milijard pa domačega dolga.

Tudi del ameriškega tiska pozdravlja Trumanove izjave in jih komentira tako, da dela hujskaške zaključke iz Trumanovih izzivalnih napadov na ZSSR. Tako piše list «Chicago Tribune», da bo «rezultat neizbežno vojna», in dodaja, da «to leto ali pa morda prihodnje leto».

Poleg teh izjav skrajno reakcionarnih krogov pa prihajajo komentarji umerjenih in naprednejših listov in osebnosti, ki izražajo svoje nezadovoljstvo. Tako, poroča dopisnik AFP iz Moskve, da je Trumanov govor povzročil med člani ameriške delegacije na moskovski konferenci pravo zaprepaščenje; delegati so menili, da ta govor nikakor ne bo olajšal razgovorov med velikimi štirimi. Splošno mnenje med njimi je bilo, da se je Truman občutno zaletel.

Predsednik laburistične komisije za zunanje zadeve Seymour Cocks je izjavil v Londonu, da vsebuje Trumanov govor nevarne tendence. Dejal je: «Predsednik Truman se mora zavedati, da delovno ljudstvo Velike Britanije nikoli ne bo podpiralo ameriškega kapitalizma pri napadih na ZSSR. Britanski delavci se nikoli se bodo borili proti Sovjetski zvezi, da bi vsilili ameriški kapitalizem v vzhodni Evropi; vsaka britanska vlada, ki bi poskušala sodelovati v taki vojni, bi morala v enem tednu izginiti. Cocks je nadalje napadel Trumanove izjave o položaju v Grčiji. Poudaril je, da je mnogo resničnih domoljubov in prijateljev svobode med onimi, ki jih Truman imenuje «komunistične upornike», nasprotno pa so na strani vlade večinoma kolaboracionisti in reakcionarni teroristi.

Lester Hutchinson, eden izmed voditeljev laburističnih upornikov, pa je dejal, da pomeni Trumanov govor razvoj ameriškega načrta, ki hoče narediti Evropo protisovjetsko in za ameriško kolonijo.

Danes se je sestal ameriški senat za zaprtimi vrati in razpravljal o zunanjepolitičnem položaju. Sovjetski poslanik v Washingtonu Novikov je odpotoval v Moskvo. Na vprašanje novinarjev je odgovoril, da bo njegova odsotnost trajala verjetno nekaj mesecev. Ko so navinarji hoteli od njega še kakšno izjavo, jim je dejal: «Želim vam vso srečo in zbogom!».

Odprta pot Amerikancem na Filipinih

Manilla, 13. — Milijon in pol volivcev se je udeležilo včeraj referenduma o važni spremembi ustave. Predsednik vlade Roxas je predložil, da se vnese v ustavo enakopravnost ameriških državljanov pri izkoriščanju prirodnih bogastev na Filipinih in enakopravnost v državnih službah.

Po dosedanji ustavi je moralo biti 60% vseh delnic v filipinskih društvih last filipinskih državljanov. Po dosedanjih rezultatih referenduma kaže, da je razmerje v korist spremembe 6:1. Pripomnjajo pa, da je število volivcev za ta referendum doseglo komaj polovico vseh upravičencev.

Izzivanja v francoski skupščini

Pariz, 13. — Na seji francoskega parlamenta je nastal resen incident, ko je pričel bivši ministrski predsednik Paul Reynaud s psovkami žaliti predstavnike Vietnama ki se mude v Franciji in ki so obiskali sejo skupščine. Reynaudu so se pridružili vsi desničarski poslanci, medtem ko so poslanci z levice protestirali, proti temu nedostojnemu početju. Med splošnim hrupom je moral predsednik Herriot sejo prekiniti. Ko je po ponovnem pričetku seje Herriot spet dal beseda Reynaudu, so komunistični poslanci s Thorezom na čelu v znak protesta zapustili dvorano.

Preiskava o položaju japonskih sindikatov

Tokio, 13. — Med japonskimi delavskimi sindikati je veliko zadovoljstvo zaradi skorajšnjega prihoda Luisa Saillanta in drugih delegatov Svetovne sindikalne federacije na Japonsko. Bojijo se pa, da ne bi okupacijske oblasti delale težkoč v zadnjem trenutku.

Vstaja na Formozi

Nanking, 13. — Delegacija iz Formoze, ki je prispela v Nanking, je izjavila na tiskovni konferenci, da se vstaja nadaljuje v večini mest na otoku, ter obtožila guvernerja Chen Yi, da se poslužuje terorja za vzpostavitev miru. Že v začetku neredov se je guverner posluževal represalij in aretacij. Delegacija je poudarila, da vlada ne bo mogla poslati zadostnih vojaških moči, da bi vzpostavila red na otoku.

Ameriška intervencija

vzpodbuja grško vlado k še večjemu terorju

Atene, 13. — Glavni tajnik centralnega odbora EAM-a Parcalidis je odgovoril dopisniku «Tanjuga» na nekatera vprašanja o sedanjih razmerah v Grčiji. Parcalidis je izjavil, da je grški narod upal, da se bo osvobodil angleško-ameriške okupacije s pomočjo preiskovalne komisije OZN. Prav v istem času pa prihaja vest o anglo-ameriških pogajanjih in o ameriški intervenciji v grškem vprašanju, toda grško ljudstvo bo ostalo vzesto idealom svobode in neodvisnosti ter se ne bo prenehalo boriti, dokler ne bo uresničilo svojih želja. Zapadni zavezniki ponujajo Grčiji stalno okupacijo, kar pomeni nadaljevanje državljanske vojne, ki je prizadejala že toliko gorja deželi, ki jo misijo spremeniti v ognjišče neredov in v nevarnost za mir na Balkanu in v svetu.

Grški fašisti so sprejeli vest o ameriški intervenciji z velikim zadovoljstvom, ker nimajo nobene podpore v ljudstvu ter so na oblasti samo s pomočjo tujih bajonetov.

Ameriška intervencija, je izjavil Parcalidis, vzpodbuja sedanjo vlado, da poveča teror v Grčiji, da nadaljuje z množičnimi aretacijami državljanov ter se pripravlja na pojačan napad na grško ljudstvo.

O šovinistični kampanji monarhofašističnih krogov proti slovanski manjšini v Egejski Makedoniji je Parcalidis med drugim izjavil: «Razvoj te šovinistične kampanje ki je naperjena proti slovanski manjšini v Makedoniji, in ki jo razpihuje grška vlada preko reakcionarnega tiska, je del načrta, ki ima namen prikriti resnične vzroke državljanske vojne v Grčiji. Slovanska manjšina v Makedoniji je bila izpostavljena zatiranju že pred vojno po fašistični diktaturi Metaxasa. Makedonska manjšina se je skupno z grškim ljudstvom borila odločno proti italijanskemu fašizmu na albanski fronti ter v osvobodilni vojni med okupacijo. Po sporazumu v Varkizi so fašistične vlade zopet začele zatirati slovansko manjšino. Slovanska manjšina v Makedoniji s sedaj bori skupaj z grškim ljudstvom za svobodo in neodvisnost Grčije.

Geslo monarho-fašistov, da mora o Slovani zapustiti Grčijo, nima nobene podpore med grškim ljudstvom, ki želi iskreno sodelovanje s Slovani. V resnično demokratični Grčiji, kjer bodo zajamčene narodnim manjšinam vse politične in kulturne pravice, ne bo med grškim ljudstvom in slovansko manjšino v Makedoniji prišlo nikoli do tega vprašanja.

Neutemeljene grške obtožbe

Sofija, 12. — Predsednik bolgarske vlade Dimitrov, je protestiral pri komisiji za vojne zločince v Londonu, ker je grška vlada predlagala naj vključijo na seznam vojnih zločincev generala Marinova, sedanjega bolgarskega poslanika v Parizu, češ da je «zatiral med okupacijo grško ljudstvo». Marinov nikoli ni poveljeval v Grčiji in je bil poveljnik bolgarske armade, ki se je borila proti Nemčiji.

Pododbor o Albaniji je končal delo

Lake Success, 13. — Pododbor Varnostnega sveta, ki je preučil britanski protest proti Albaniji, je končal s svojim delom, ter bo predložil jutri poročilo Varnostnemu svetu.

V poročilu ni priporočil, temveč se omejuje na dokazni material, ki sta ga izročili obe stranki. Poročilo navaja mnenje poljskega predstavnika, po katerem so obtožbe Velike Britanije proti Albaniji neutemeljene.

Angleži bi radi svoj delež v Turčiji

New York, 13. — Britanska vlada je predložila vladi ZDA, da bi podvojila svojo vojaško misijo v Turčiji, če bi bile ZDA pripravljene pomagati Turčiji na drug način. Dopisnik «New York Herald Tribune» v Washingtonu je izjavil, da šteje sedanja britanska vojaška misija v Turčiji samo 33 oseb.

Masaryk o svetovnem položaju

Varšava, 12. — Češkoslovaški zunanji minister Jan Masaryk je pred odhodom v Prago izjavil poljskim novinarjem: «Politično, gospodarsko in kulturno sodelovanje naših dveh držav bo povečalo ugled naših narodov v Evropi. Če zedinimo naše gospodarske sposobnosti, bomo osvojili v Evropi ono mesto, ki je pred vojno pripadalo Nemčiji.

Ne verujem, da bodo vsa vprašanja rešena na sedanji moskovski konferenci. Vidim pa v tej konferenci pripravo za eno ali dve bodoči konferenci. Ne verujem tudi, da bi nam leto 1947. moglo prinesti rešitev vseh nesoglasij. Rešitev mednarodnih problemov v drugi polovici ali na koncu 1948 leta bo predstavljala velik uspeh.»

Razstava jugoslovanskih proizvodov se pripravlja v Milanu

Milan, 13. — Italijansko-jugoslovanski trgovski urad preučuje možnost, da bi organiziral v Milanu razstavo jugoslovanskih proizvodov. Razstavljeni bodo tudi italijanski proizvodi, ki bi prišli v obzir za izvoz v Jugoslavijo.

GOSPODARSTVO

Za načrtno elektrifikacijo Jugoslavije

Bogastvo Jugoslavije na vodnih silah je ogromno. Ko bi izkoristila vse svoje vodne sile, bi Jugoslavija lahko proizvajala več električne energije kakor n. pr. Nemčija. Do zdaj je bila uporaba električne energije v Jugoslaviji zelo nizka: pred vojno je znašala komaj 66 kilovatnih ur na prebivalca, medtem ko je dosegla n. pr. na Švedskem 835, v Švici 1.643, v Kanadi 2,464, a na Norveškem 2760 kilovatnih ur. V Jugoslaviji niso doslej elektrificirali niti ene železnice.

Za to zaostalost je bilo več razlogov. Med prvimi je treba omeniti pomanjkanje jasnega in do podrobnosti izdelanega načrta, po katerem bi osrednja vlada vodila politiko na tem važnem področju narodnega gospodarstva. Elektrotehnična industrija sploh ni bila razvita, in država se je kratkomalo podvrgla diktatu mednarodnega kapitala, ki je onemogočil razvoj domače elektrotehniške industrije. Nemški koncerni AEG in «Siemens in Halske» so zavladali na vsem Balkanu.

Nova ljudska oblast gre zdaj po drugi poti in je pričela z vso vnemo razvijati svoj načrt za pospešitev elektrifikacije, ker se zaveda njenega pomena za industrijo, promet in tudi za samo kmetijstvo. Od elektrifikacije bo imelo veliko korist tudi podželsko ljudstvo, ki ne bo uporabljalo električnega toka samo za razsvetljavo, temveč tudi kot pogonsko silo za razne kmetijske stroje, ki jih danes uporablja umni gospodar. Strojna obdelava zemlje je v Jugoslaviji zlasti potrebna v predelih, kjer so bila velepósestva razdeljena med kmete, ki doslej niso tmeli zemlje. Jugoslavija je v teku vojne izgubila med drugim poljskim orodjem 1.500 traktorskih plugov, 495.890 navadnih plugov in 12.830 mlatilnic.

Z vprašanjem elektrifikacije se je bavila posebna konferenca, ki je bila te dni v Zagrebu in ki so se je udeležili predstavniki vseh ljudskih republik Jugoslavije. Razpravljali so o standardizaciji napetosti toka in tipizaciji vodov za visoke in nizke napetosti, kakor tudi o tipizaciji transformatorjev. Elektrotehnične naprave, ki jih bo nujno potrebovala za elektrifikacijo, bo Jugoslavija v doglednem času prejemala iz Sovjetske zveze in Češkoslovaške. Na konferenci so poudarili, da bo morala Jugoslavija zato upoštevati norme v teh državah, obenem pa tudi v sosednih državah, ker računajo, da bo Jugoslavija električni tok tudi izvažala.

Tržačani vemo, da bo tržaška industrija navezana na uvoz električnega toka prav iz Jugoslavije, saj so Jugoslaviji pripadle velike elektrarne na Soči (v Doblarjih pri Kanalu in na gornjem toku Soče. Za elektrifikacijo tržaške industrije in obrti bodo potrebne še mnogo večje količine toka, ki jih bodo lahko dovajale nove hidrocentrale in kalorične centrale, ki se gradijo v Sloveniji.

KRATKE VESTI

KOPENHAGEN. — Danski zunanji minister Rasmussen je zanikal vesti, da namerava Danska prodati ali prepustiti Groenland drugi državi.

PRAGA. — Češkoslovaški Rdeči križ je pričel zbirati darove v denarju, živilih in oblekah za Romunijo.

PRAGA. — Na povabilo danskega sveta odpra bo odpotovala delegacija 10 češkoslovaških študentov, članov partizanskega gibanja, na Dansko.

KOVNO. — Litvanski Vrhovni sovjet je zopet izvolil za predsednika prezidija litvanske republike Ostava Palekisa.

ŽENEVA. — Letna konferenca organizacije za prehrano in poljedelstvo (FAO) bo 26. avgusta t. l. v Ženevi.

RIM. — Neznani tatovi so ponoči vdrli v stanovanje Stanislava Kota, poljskega veleposlanika, ter odnesli vso srebrnino.

NEDELJIVOST KOROŠKE?

Za časa plebiscita leta 1920 so Koroški Nemci opirali svojo propagando najbolj na nedeljivost Koroške. Danes, ko stopa Koroško vprašanje ponovno na pozornico svetovnega zanimanja, je potrebno, da iz vseh vidikov osvetlimo vprašanje deljivosti ali nedeljivosti Koroške, ker dejstva, da v enem delu Koroške živijo Slovenci, v drugem Nemci, ne moremo spremeniti brez nasilnih, nedemokratičnih ukrepov.

Akoravno ima koroška pokrajina mnogo skupnih potez, vendar se te ne oddaljujejo od onih v deželah, ki jo obdajajo. Središče Koroške ima kotlinski značaj, vendar niso obrobne gore nobena ločilnica, pač pa samo prehodno območje k dinarskim goram. Posebno pa poveže še glavna koroška reka Drava deželo z nižino Dravskega polja in podonavskega bazena. Ako primerjamo gorski greben Karavank, ki je južna meja, z masivom visokih Tur, ki so severna meja, potem vidimo, da so visoke Ture masivno težko prehodno gorovje, ki je večinoma pokrito z večnim snegom in ledom. Na vzhodu je zveza z dolino Mure mnogo težja, kakor pa najbolj naravna zveza vzdolž reke Drave mimo Dravograda z Mariborom in Dravskim poljem oziroma po Savinjski dolini s Celjem in Celjsko kotlino. Dejansko je najboljša in najožja povezanost z jugoslovanskim delom štajerske, povezanost, ki je že obstojala in bila najtesnejša za časa Avstro-ogrske monarhije.

Najbolj so nemški zagovorniki nedeljivosti Koroške pretiravali sklenjenost in neprehodnost Karavank pred mnogo višjimi in masivnejšimi Visokimi Turami. Tako je nastal pojem o «karavanškem zidu», ki pa se je zrušil takoj, ko so Nemci zasedli Gorenjsko onstran Karavank v letu 1941, ker ga niso več potrebovali in ker jim je bil ob novih prilikah naravnost napoti. Pač pa so takoj začeli dokazovati deljivost Ljubljanske kotline, ki ima pa vsaj ista svojstva kakor Celovška kotlina.

Koroški geograf V. Paschinger, izraziti zagovornik nedeljivosti Koroške je ob nasilni priključitvi Gorenjske «Velikemu nemškemu rajhu» napisal članek pod naslovom: «Savska Koroška alpska dežela», kjer pravi tudi naslednje: «Če se je doslej v znanstvenem ... temeljevanju koroške enotnosti posebno poudarjala ločilna moč dosedanje južne meje, velja sedaj poiskati poteze, ki zbližujejo alpsko Podravje z alpskim Posavjem...». Kakšna znanstvena nedoslednost! Danes bi pa verjetno prav rad zanikal avtorstvo te razprave.

Bežen pogled na prometno karto nam pokaže, koliko lahkih prehodov vodi preko Karavank in Savinjskih alp na jug. To so: Trbiška vrata s svojima zvezama z Vidmom po Kanalski dolini in preko Predila s Soško dolino; Podkorensko sedlo, ki veže zgornjo Savsko dolino; prehod preko Ljubelja in končno preko Jezerskega vrha, ki sta neposredni zvezi med celovško in ljubljansko kotlino.

Geografska konfiguracija tal niso nobena zapreka, temveč je preko teh prelazov vedno obstojala ozka povezanost med zibelko našega slovenskega naroda in ostalimi predeli, kamor so se Slovenci naselili. Geografsko je torej ves slovenski del Koroške ozko povezan z ostalim slovenskim ozemljem Jugoslavije in odcepitev slovenske Koroške ne bi ovirala obstoječih zvez nemškega dela Koroške z ostalimi predeli Avstrije. Danes v času modernih prevoznih sredstev je pa sploh nekaj docela zastarelega govoriti o ovirah v zvezi z obliko tal.

Nemci so zvračali vsako misel o delitvi Koroške in so to utemljevali tudi s tem, da je Koroška vzorna gospodarska enota, razdelitev katere bi bil smrtni udarec za oba tako nastala dela.

V današnjem modernem gospodarstvu ne obstojajo več prirodne ovire, ker ustvarja moderno gospodarstvo s sredstvi, ki so mu na razpolago, zveze povsod tam kjer to narekujejo gospodarske nujnosti. Železnice, avtomobili in posebno še letala ne poznajo nobenih ovir in povečejo vse, kar je nujno, da bi bilo povezano Ampak to ni naš glavni dokaz, ki ovrže nedeljivost in sploh utopičnost te zamisli. Produktivno gospodarstvo Koroške samo je tako razdeljeno, da je delitev Koroške mogoča brez vsakega, niti trenutnega pretresaja, ker sta si oba dela Koroške, slovenski in nemški, v gospodarskem pogledu slična in ker se medsebojno ne izpolnujeta, temveč je vsak zase zaključena in neodvisna celota. Oba sta samo slonela na skupnih prometnih zvezah in na svojih dveh središčih Celovcu in Beljaku. Celo vprašanje se zato poenostavi na samo vprašanje pripadnosti Celovca in Beljaka in njunega najbližnjega gospodarskega območja. Vprašanje Celovca je zelo podobno vprašanju Gorice. Celovec je kakor Gorica v prvi vrsti krajevno gospodarsko središče, ki živi od svoje bližnje kmečke okolice. Širše gospodarsko področje Celovca pa sega mnogo dalje v slovenski zapadni in južni del Koroške, ker se v teh predelih niso razvila samostojna središča. Del severno od Celovca pa ima svoje lastno središče v Šentvidu. Tudi iz prometno-gospodarskega vidika je Celovec prometni vozelj slovenskega dela Koroške. Iz Celovca gre samo ena izmed štirih železniških prog na sever in še ta je krajevnega pomena. Glavna zveza za tranzitni promet s Sredozemljem je pa ona, ki vodi iz Beljaka po Osojsko-Glinskem podolju na Šentvid.

(Se nadaljuje)

TRŽAŠKI DNEVNIK

Eden izmed „dvanajstih"

Mislimo Darija Postogno iz Sv. Jakoba. Vzgojen je bil v fašističnem duhu. Sedaj ima trilndvajset let in je «socialist» oziroma slamnati mož; zaposlen je pri Julijskih sindikatih. Fantè se je prevzel in poklical Delavske zadruge pred sodišče, kakor so mu naročili njegovi gospodarji. Pa oglejmo si malce njegovo kariero.

Ko je končal učiteljišče, je začel svoje raznarodovalno delo v Hrenovicah pri Postojni. Nato se je prostovoljno javil v Dalmacijo, ki si jo je med tem Italija anektirala, da bi šel raznarodovat hrvaške otroke. Služboval je na meji med Dalmacijo in Hercegovino in bil vnet fašist. Kljub temu mu ni nihče ob kapitulaciji Italije skrivil niti lasu. Pustili so ga, da se je vrnil v Trst. Javil se je zopet prostovoljno k luški milici in nosil uniformo. Tedaj so mu svetovali, naj gre raje k guardia civica, ki da je nekoliko «nedolžnejša», toda on je izjavil, da hoče k «svojim». Njegova babica je Hrvatica, kljub temu pa je vedno izjavljal, da se mu slovenščina in hrvaščina gnusita.

Ne kapitulacija Italije ne padec fašizma ga očitno nista zmodrila. Sedaj se pobič zaletava v strujene vrste zadružnikov in ne ve, da si bo pri tem zlomil vrat.

Slovenska imena in fašistična miselnost

Naš človek je v preteklih 25. letih-kadar je trkal na vrata uradov-marsikaj poskusil. Prešla so leta vojne in z njo naj bi napočil tudi v tem primeru na tržaškem ozemlju nov čas. Zgleda pa, da temu ni tako, da sedijo še danes po uradih ljudje, ki niso vredni, da so se tam. Evo majhen primer:

Nekomu se je rodil otrok. Majhno nedolžno dete kot prihaja povsod na svet. Treba mu je bilo dati ime. Mož je šel na občino — zgodilo se je v Dolini — in prosil, da ga vpišejo za Marjana.

Toda tam je neka Olga, ki pravi, da to sploh ni ime in ni da bi ga nosil pošten državljan. Da naj se imenuje Mario, ali pa Mariano. Niso pomagale prošnje, niti tožbe, otrok je bil vpisan, kot da bi mu res starši dali ime Mario.

Tega smo bili navajeni za časa fašizma. Povsod so se spravili na naša imena, popačili so jih po aktih, po dokumentih, še celo mrtve so preimenovali. Danes bi bil pa že čas, da se nekateri odvadijo fašističnih metod.

Ameriški vojaki žalijo naše ljudstvo

Večkrat smo že poročali, da zavezniški vojaki poskušajo na vse mogoče načine skruniti naše narodne simbole. Če se spomnimo na dni, ko je bila pri nas medzavezniška komisija, ko so podirali slavoloke, jih požigali z bencinom, trgali z njih naše narodne zastave in na vse mogoče načine poskušali sramotiti naše ljudstvo, ki je te svetinje branilo. To se ponavlja ves čas, odkar imajo našo zemljo okupirano.

Iz Pevme nam z zgraženjem poročajo, da so 11. marca ob 10. uri dopoldne ameriški vojaki, ki so korakali skozi vas zasramovali in pljuvali pred sliko voditelja jugoslovanskih narodov maršala Tita, ki je slonela na zunanji steni hiše tov. Olge Boškinove.

Opažamo, da se vrši med zavezniškim vojaštvom načrtna sovražna propaganda proti Jugoslaviji. Ne vemo sicer zakaj, posebno pa če se spomnimo, kako dobro so nas pozdravili takrat, ko smo se borili proti skupnemu sovražniku.

Ravnatelj jo je popihal
delavstvo pa samo upravlja tovarno „Gaslini"

Avgusta 1945, se je na zahtevo delavstva tržaške podružnice «Gaslini» družba barona Gaslinija obvezala da bo ukrenila vse potrebno za obnovo tovarne ter pripomogla k izboljšanju delovnih pogojev. Pozneje je glavno ravnateljstvo na zahtevo tovarniškega odbora sprejelo predlog, da se delegacija delavstva napoti v Genovo na ravnateljstvo in razpravlja o obnovi tovarne, o avtonomiji v okviru podjetja «Gaslini», o ustanovitvi delavskega upravnega sveta, o nadaljnjem izplačevanju mesečne nagrade itd.

Ker so vse te obljube ostale le na papirju, je v novembru lanskega leta ustanovljeni enotni sindikalni tovarniški odbor, večkrat interveniral pri ravnatelju tržaške podružnice g. Assoliniju. Toda ravnatelj ni bil nikdar «pooblaščen» za reševanje takih vprašanj, koristi družbe je pa vedno dokaj dobro ščitil. Tovarniški odbor je moral za vsako vprašanje sindikalnega značaja potovati na lastne stroške v Genovo.

Tak primer se je ponovil v ponedeljek, ko je delegacija štirih zastopnikov delavstva odpotovala v Genovo, da ponovno zahteva, kar je bilo že določeno in podpisano. V Genovo je pohitel tudi ravnatelj, pa čeprav je le malo prej dejal delegatom, ki so ga vabili s seboj, da nima časa.

Delegacija se je vrnila iz Genove praznih rok. Štirje zastopniki so zaradi tega hoteli podati ostavko. Enotni tovarniški odbor in delavstvo ostavke niso sprejeli, pač pa so se odločili za belo stavko. Vse to se je dogodilo na predvčerajšnji izredni skupščini.

Ker se je istega dne vrnil tudi ravnatelj, je tovarniški odbor sklical včeraj dopoldan ponovno zborovanje delavstva. Povabili so tudi ravnatelja, ki je delavstvu, ki je odločno vztrajalo pri svojih starih zahtevah, izjavil, da je le navaden uradnik prve kategorije ne pa odgovorni ravnatelja podjetja. Delavstvo je zaradi tega sklenilo, naj ravnateljstvo v Genovi pošlje v Trst odgovornega ravnatelja. Na to je g. Assalini izjavil, da mu ne ostaja drugega kot vzeti kovče in oditi.

Spričo tega dejstva se je enotni tovarniški odbor obvezal pred vsem delavstvom, da bo prevzel vodstvo tovarne v svoje roke vse do prihoda oziroma imenovanja novega ravnatelja. Predsednik odbora, član Delavske zbornice Auria, vrši sedaj funkcijo ravnatelja. S tega zborovanja so odposlali predsedniku «Gaslini-ja» v Genovo brzojavko in pismo, v katerem ga obveščajo o poteku dogodkov in pozivajo, naj imenuje odgovornega ravnatelja. Pravtako je delegacija tovarniškega odbora odšla na oddelek za industrijo pri ZVU in izjavila, da tovarniški odbor prevzema vso odgovornost tudi pred ZVU.

Ko je tovarniški odbor prevzel vodstvo tovarne «Gaslini», je delavstvo pričelo delati. Vse poteka v popolnem redu.

To je najlepši primer, kaj lahko ukrene in doseže združeno delavstvo, ki ima enoten sindikalni tovarniški odbor. Verjetno bo tudi glavno ravnateljstvo tovarne moralo prej ali slej priznati vse svoje obveze do delavstva, ki ne bo prenehalo borbe za obrambo vseh svojih pravic.

Pozdrav naših delavcev od jeseniških plavžev

Slovenski in italljanski antifašisti iz Julijske krajine, zaposleni na Jesenicah, so s svojega množičnega sestanka SIAU poslali primorskemu ljudstvu pozdravno resolucijo. V njej obljubljajo, da se bodo borili, dokler ne dosežemo naših ciljev. Še z večjo silo bodo delali za obnovo, elektrifikacijo in industrijalizacijo skupne domovine. Nam, ki zaradi nasilja zapadnega imperializma, ostanemo izven meja FLRJ svečano obljubljajo, da ne odnehajo, dokler ne bomo vsi združeni v skupni domovini.

Preskrba

Odrezke za riž in juho v prahu naj dvignejo vodje prehranjevalnih oddelkov podeželskih občin danes v ul. Genova 9 soba 2.

Odrezke za koruzno moko za brezposelne naj dvignejo trgovci danes na občinskem prehranjevalnem uradu.

Delitev sladkorja in testenin delavske zbornice delavcem, družinskim članom in upokojencem bo zaključen jutri 15. t. m. Do 18. t. m. morajo trbovci javiti Sepralu pismeno prestanke zgoraj navedenega blaga.

Zveza primorskih gluhonemih. V nedeljo 16. t. m. bo v ul. Conti št. 11 tov. Verni objasnil članom statut svobodnega ozemlja. Konferenca začne ob 16. uri.

Zborovanja Primorskih partizanov. ZPP sklicuje za nedeljo 16. t. m. ob 9. uri zborovanje partizanov IV. okraja v kulturnem krožku pri Sv. Soboti. Sestanka se lahko udeležijo samo pravilno vpisani člani Zveze primorskih partizanov, ki morajo pokazati svojo izkaznico.

Modernizirajte šole
in izločite iz njih fašiste

Na predvčerajšnji redni seji MOS-a je svetnik Pahor, referent za slovensko šolstvo, opomnil, da ZVU še vedno vztraja pri smernicah Simonija, ki je zapostavljal slovenske šole in vanje nameščal belogardistične učitelje pod vodstvom Barage, ki ga je ljubljansko sodišče obsodilo na smrt. ZVU in tržaška občina hočeta prav tako omejiti slovenske otroške vrtce. Priznan je bil le eden, medtem ko so odklonili občinske prostore pri Sv. Jakobu, v Rocolu, Skoljetu in drugje. Isto se dogaja v srednjih šolah. Največje pomanjkljivosti pa se opazijo pri izbiri šolskih knjig, ki so zastarele in zato ne morejo služiti pravemu namenu.

Svetnik Ferlan, referent za italijansko šolstvo, je pobil trditev Simonija, češ, da je ZVU postavila tržaško šolstvo na predstražo med civilziranimi narodi. Med drugim je ZVU dokaj malo ukrenila za obnovo porušenih šolskih poslopij. Jasno je, da je vse to v veliki meri prizadelo šolsko vzgojo samo.

Srednje šole so zelo prizadete, saj se samo tri nahajajo v svojih poslopjih. Učni program je reduciran. Šole so tako slabe, da morajo posamezni dijaki posečati privatne lekcije. Še več! Šole so natrpane fašističnih profesorjev in «esulov», tako, da so postale prava strvinatična središča. Vseučilišče je v nekoliko boljšem položaju, a je kljub temu padla na stopnjo navadne srednje šole. Prav tako je nujno pokreniti potrebne korake glede stanja na glasbeni šoli.

Strokovne šole za vajence stalno propadajo. To bo brez dvoma imelo močne posledice pri vzgoji novih specializiranih kadrov.

Iz vsega tega je jasno razvidno, da so bile izjave Simonija le brezpomembni optimizem. S takimi metodami gotovo ni mogoče izboljšati stanja. Potrebno je podvzeti ukrepe za modernizacijo šol, saj je edino tako mogoče zadostiti potrebam prebivalstva in vzgajati v demokratičnem duhu, kar sedaj ovira med drugim tudi skupina 500 begunskih učiteljev in profesorjev, medtem ko je 100 domačinov brezposelnih.

Po živahni diskusiji je svet obsodil podli poizkus osamljenih reakcionarnih elementov, da bi preprečili prehod Delavskih zadrug v roke ogromne večine delovnega ljudstva.

SPOROČILA IN OBJAVE

Smučarski izlet v Črnivrh priredi v nedeljo 16. t. m. prosvetno društvo na Vrdelu. Vpisovanje v trgovini ul. Roma 15. (tel. 3094) in v tobakarni pri Sv. Ivanu (tel. 93050).

Enotni sindikati

Zdravstvo. Nameščenci v bolnicah bodo imeli zborovanje v soboto 15. t. m. ob 19.30 uri v ul. Imbriani 5.

Lesna industrija. Zaupniki in zastopniki mizarskih podjetij: Tosoratti in Co., Mobilificio Giuliano, Hauser Ottone, Hauser Giovanni in Luci so vabljeni v ul. Imbriani 5, soba 7 v ponedeljek 17. t. m. ob 18. uri v važni zadevi.

Nagrade gradbenikom. Odbor za sindikalni sporazum opozarja vsa gradbena podjetja, da morajo biti božične nagrade in drugi prispevki, ki so določeni na 19% izplačani delavcem v trimesečnih obrokih. Zato obveščamo delavce, da morajo podjetja do 31. marca izplačati zapadle obroke skupaj v tekočo polmesečno plačo.

Rojstva, smrti, poroke

Dne 13. t. m. se je rodilo 12 živih in 1 mrtev otrok, umrlo 8 ljudi, porok pa je bilo 6.

CERKVENE POROKE: tesar Tullio Riccobon in zasebnica Silvana Lutizza, geometer Bruno Bolk in uradnica Florida Žar, delavec Anton Ugrin in zasebnica Marija Predavek, uradnik Sydney Holmes in zasebnica Albina Varh, ribič Jožef Gradara in zasebnica Gemma Nordlio vd. Gradara, trgovec Franc Mulič in trgovka Marija Furlan.

UMRLI: 55 letna Pavla Bruna por. de Michelin, 45 letna Natalija Agostini, 73 letna Ana Cella vd. Klun, 36 letni Marij Nistaro, 65 letni Peter Kobau, 53 letni Jožef Furlan, 30 letni Virgilio Boccali in 61 letni Gustel Viti.

Zahvala

Roditeljski svet pri Sv. Ivanu se zahvaljuje tov. učiteljici Bizjak Justini za 1.000 lir, ki jih je poklonila v spomin na svojo pokojno mater.

KINOPREDSTAVE

ROSSETTI. 15: Fantazija Valt Disneya.
SUPERCINEMA. 15: «Posledice poljuba», D. Durbin.
FENICE. 15.30: «Možje in miši».
FILODRAMMATICO. 15: «Cigani».
CINE MARE. 15.30: «Idealni človek».
ITALIA. 15: «Angel temin».
ALABARDA. 15: «Morski skobec».
IMPERO. 14.30: «Zločini brez kazni».
VIALE. 15: «Beznica sedmih grehov».
MASSIMO. 15: «En dan v življenju».
GARIBALDI. 14.30: «Emil Zola», P. Muni.
IDEALE. 16: «Šanje g. Butterfly».

★

KINO «PROSVETNI DOM» V NABREŽINI v soboto ob 20. ter v nedeljo ob 16. in 20. uri: «Zaljubljeni Sossia».

Sporazum pri ACEGAT-u

Kompromisno rešitev glede mezdnega spora nameščencev ACEGAT-a je sprejel glavni odbor za sindikalni sporazum, potem ko je vprašal za mnenje skupščino delavcev.

Kompromisna rešitev, ki bo morala postati izvršna, potem ko jo bo odobril finančni oddelek ZVU, je naslednja: 48% povišek razpredelniških plač, veljavnih na dan 30. septembra 1946, za uradniško kategorijo; 65% povišek kakor zgoraj za delavce.

K tem poviškom je treba dodati naslednje razlike v kategorijah:

Nameščenci: 5 letnih razlik v višini 5% in 5 polletnih v višini 5%, v skupni višini 45% na pričetku trinajstega leta službenih let;

Delavci: 3 letne razlike v višin 6%, 2 polletni razliki v višini 6% in 1 polletna 7% razlika v skupni višini 37% na pričetku desetega službenega leta.

Normativni del pogodbe bo predmet neposrednih pogajanj med strankama.

Delavci delavnice „Marchi" še vedno stavkajo

Spor med delavci in gospodarjem v delavnici Marchi še ni bil poravnan in prav danes bo proučeval to vprašanje delovni urad. Gospodar in njegova dva sinova so mnenja, da, dela podjetnih lahko kar se mu zljubi. Ako pa delavcem to ni prav, lahko gredo, saj so vrata odprta. Zato so se začeli zanimati za gibanje v tem podjetju tudi drugi delavci in pokazali veliko solidarnost s svojimi tovarši.

Neka skupina delavcev male industrije je darovala v korist stavkujočih tovarišev 500 lir. Obenem so izglasovali protestno resolucijo proti izkoriščevalnemu postopanju nekaterih delodajalcev. Enotni sindikat kemikov je nakazal 5000 lir v korist stavkujočim.

Stavka v tržaški steklarski industriji

Delavci, zaposleni pri tržaški steklarski industriji v ul. Barbariga št. 5, so začeli predvčerajšnjim stavko, ker jim do sedaj še niso izplačali mezdnih poviškov. Enotni sindikati pozivajo delavstvo, da ne sprejme dela pri tem podjetju, dokler ne bo spor poravnan.

KULTURA

Otvoritev sezone simfoničnih koncertov

Preteklo sredo je v gledališču «G. Verdi» nizozemski dirigent Paul van Kempen otvoril letošnjo sezono simfoničnih koncertov z izvedbo Beethovnove uverture «Leonore» št. 3, četrte Beethovnove simfonije in Berlioz-ove «fantastične simfonije». Za slednjo je vladalo še posebno zanimanje, ker je v Trstu skoraj neznana. Zavzema pa v svetovni simfonični literaturi še posebno važno mesto, ker je ena od prvih predhodnic takoimenovanih «programskih simfonij» in je poleg drugih Berliozovih del odločilno vplivala na poznejši glasbeni razvoj, tako v pogledu vsebine kakor tudi v obravnavanju instrumentacije.

Beethovnovi deli sta našli v van Kempenu iskušenega in preudarnega umetnika, ki vestno preračuna vsak dinamičen efekt in ki svoj temperament strogo kontrolira. Tržaški orkester je verno sledil intencijam dirigenta in nam podal vse skladbe izdelane do vseh potankosti. Slišali smo, kakšne pianissime lahko izvaja tudi tak mogočen zvočni aparat, kakor je simfonični orkester. Ob zaključku «fantastične simfonije» je občinstvo nagradilo dirigenta in orkester s prisrčnimi ovacijami.

★

Opozarjamo našo javnost na naslednji koncert, ki bo v nedeljo 16. t. m. ob 18. uri. Poleg drugih modernih skladb se bodo izvajale tudi znamenite slike z razstave ruskega skladatelja Musorgskega.

Odg. urednik DUŠAN HREŠČAK
Tisk Stabilimento Tip. Triestino

Radijski sporedi

TRST II.

V petek 14. marca

11.30 Glasba pri delu (prenos iz Vidma); 12. življenje v Veliki Britaniji; 12.15 Češke pesmi; 13. glasbeni spored (prenos iz Vidma); 13.30 uverture in intermezi; 14. novi svet; 14.10 čitanje večernega sporeda; 14.15 zaključek; 17.30 plesna glasba; 18. glasba francoskih skladateljev; 18.30 pestra glasba; 19. Miličinski: «Ptički brez gnezda»; 19.15 komorni zbor pod vodstvom dirig. Ubalda Vrabca; 20. glasba po željah; 20.30 vokalni kvintet poje narodne in partizanske pesmi (prenos iz Ljubljane); 21. slovenski trubadur; 21.15 Dvorak: V. simfonija (iz novega sveta);

SLOVENSKO PRIMORJE

6.45 Zabavna glasba; 7. jutranji koncert; 7.45 pesmi bratskih narodov; 12.45 lahka glasba in objave; 13. igra Vaški kvintet; 13.30 o evidenci zaposlenega osebja; 13.45 popularne melodije; 14. ruski tečaj Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ; 14.15 ruske narodne pesmi; 14.45 M. Ravel: Bolero; 18. radio dnevnik; 18.15 plesna glasba; 18.30 iz dela Ljudske mladine; 19. bolgarska narodna glasba; 19.30 lahka glasba in objave; 19.45 iz filmskega sveta; 20. Hindemith Paul: 3. sonata za klavir. Izvaja Roman Klasinc (prenos iz Maribora); 20.20 glasbena medigra; 20.30 slovenske partizanske in narodne pesmi poje Vokalni kvintet RL; 21. križem po svetu v besedi in glasbi; 22. prenos vesti Zvezne postaje iz Beograda;

POIZVEDBE

Čopi Stanislav iz Cezsoče št. 147 pri Bovcu poizveduje po svojem prijatelju Močniku Jožefu, ki je doma iz okolice Idrije in je bil skupaj z njim meseca maja 1945. pri vojakih v Italiji, v vasi Vichio. Kdor kaj ve o njem, se naprosa da javi na zgornji naslov ali pa preko «Primorskega dnevnika».

Kljun Justina, bivajoča na Mislčah 9 sem izgubila v Trstu dne 4. t. m. osebno izkaznico štev. 5252 izdano od OK. INOO Hrpelje-Kozina ter jo proglašam za neveljavno.

OBJAVA

Delavske zadruge za Trst, Istro in Furlanijo

Izredno zborovanje delegatov, ki so bili izvoljeni na članskih zborovanjih in katero je bilo določeno za soboto 15. odnosno za nedeljo 16. t. m. je po odredbi ZVU preloženo na nedoločen čas.

Začasni odbor Del. zadrug:
Dr. Giovanni Timeus
Ferdinand Ferjančič

Akviziterke
z lepim nastopom spre memo
Ponudbe pod «Dober zaslužek» na upravo «Primorskega dnevnika».

Pred dvami leti je padel v borbi za svobodo in boljšo bodočnost ter žrtvoval svoje mlado življenje v trdnem upanju, da bo njegova rodna in mučeniška zemlja priključena k FLRJ, naš nepozabni sin brat, srednješolec

Tov. Knez Vladimir

pom. polit. kom. odlikovan z znakom za hrabrost II bat., XII brig., XV divizije,

padel 14. 3. 1945 v Hinjah pri Žuženberku.

Ob drugi obletnici njegove smrti se ga s potrtim srcem spominjamo, ker se njegova želja ni izpolnila.

Strunjan dne 14. 3. 1947.

Žalujoči starši: MATIJA in ANTONIJA roj. BOLČIČ, bratje IVAN, starejši vodnik KNOJ-a KLEMENT in RIKARD.

Zadruga mesarjev
za Trst in okolico
obvešča svoje odjemalce, da je prejela gotovo število
TELET
ki jih bo prodajala po naslednjih cenah:

ZREZEK	po lir	320	kg
REBRCA	„ „	360	„
PRSA	„ „	360	„
PREDNJI DEL	„ „	480	„
STEGNO	„ „	560	„

in sicer v naslednjih zadružnih mesnicah:
Babič, ul. Coroneo 32; Starc, ul. dello Scoglio 111; Del Neri, ul. Giulia 118; Peschiani, Strada di Guardiella 52; Barison, ul. Appiari 4; Ciano, ul. Giulia 1; Polacco, Trg Pontrosso 3; Guerra, Campo S. Giacomo 2; Polojaz, Corso Garibaldi 4; Vidmar, ul. D'az 70; Ferluga, ul. Montorsino 7; Cattaruzza, ul. Rossetti 16; Svara A., ul. Settefontane 63; Svara G., ul. Scalinata 3; Hrovatin, Trebiciano 23; Mevlja, Bazovica 1; Merzec, Občine; Lovisig, ul. Udine 26; Sestan, ul. Madonnina 10; Marzi, Strada di Fiume 101; Keber, Largo Pestalozzi 2; Suppancig, ul. dell'Istria 9; Piščanec, ul. Udine 18; Godina, ul. di Servola 113; Rak, Trg Tra i Rivi 10; Callegari, Trg Garibaldi; Zoch, ul. Schiapparelli 8; Jenco, Servola; Vidi, ul. Ugo Foscolo 2; Polacco, ul. Carducci 24; Bortolotti, ul. Madonnina 31; Tramarin, ul. D. G. Bosco 14; Gulli, ul. di Servola 229; Ivancich, Gabrovica 43; Sosic, Občine; Semolič, Nabrežina 93; De Lorenzi, Sv. Križ 144; Fuks, Nabrežina

V nedeljo dne 16. t. m. priredi ZAMJK iz Merč
ZABAVNO PRIREDITEV
v prid delovnih brigad, ki potujejo na progo ŠAMAC SARAJEVO
VABLJENI VSI VABLJENI VSI

VESTI S PODEŽELJA

BUKOVJE

Vaški pionirji poročajo: «Na zadnjem sestanku smo se seznanili z nalogami, ki stoje letos pred mladino. Predvsem smo razpravljali o gradnji proge Šamac-Sarajevo. Nam malim Titovim pionirjem ni dovoljena udeležba pri tem delu, ker smo še premajhni in šibki. Sklenili pa smo, da bomo izvedli nabiralno akcijo za opremo brigad. Dosedaj smo zbrali 530 lir. Obljubljamo, da bomo doma pomagali obnavljati in graditi požgane domove, vestno se bomo učili v šoli, redno se bomo udeleževali naših sestankov in se izkazali vredni našega imena».

Uvedba letnega časa
Od jutri 15. marca bo v coni A ura pomaknjena za 1 uro naprej.

POSTOJNA

Sestanek plenuma ASIZZ. V torek je bil sestanek plenuma ASIZZ-ja za postojnski okraj. Zastopane so bile skoro vse vasi. Žene so sklenile, da bodo na vaških sestankih preučile sklepe Glavnega odbora OF, da se bodo seznanile s petletnim gospodarskim načrtom, še bolj utrdile enotnost, poživele organizacijo, nudile pomoč vaškim ženam, skrbele za napredek na zadružnem polju, aktivno pomagale vsem odborom, razkrinkovale špekulante in vse ostale elemente, ki skušajo ovirati prostovoljno delo za izvedbo petletnega načrta.

PRESTRANEK

Lep primer štednje. Krajevni odbor Rdečega križa je zelo aktiven. Člani dokaj pazijo na štednjo. Najbolj se je odlikoval blagajnik, ki je poslovne in blagajniške knjige uredil tako, da je organizaciji prihranil okrog 1000 lir. Odbor nudi pomoč vsem potrebnim vaščanom. Število članov je precej veliko. Že v teku tega leta so pridobili 15 novih članov.

HRPELJE-KOZINA

Nabiralna akcija ASIZZ v tednu mladinskih brigad je odlično uspela. Čeprav je okraj poznan kot eden najpasivnejših, so ljudje po svojih najboljših močeh prispevali tako v denarju kot v živežu. Do sedaj je bilo nabranih že 50.000 lir. Žene so tudi sklenile, da bodo izdelale delovne obleke. Žene iz Divače jih bodo sešile 50, iz Hrpelj-Kozine 35, itd.

PADRIČE

Tudi Gropajke in Padričanke smo slovesno praznovale svoj praznik. Zbrale smo se stare in mlade v padriški šoli in v prisrčnem ozračju skupno recitirale, pele in deklamirale. Vsa vas je sodelovala z nami, saj ni bilo hiše brez zastave.

SV. ANTON PRI KOPRU

Po izvedbi agrarne reforme in vrnitvi na dražbi prodanih posestev smo vsi vaščani zelo zadovoljni in se pripravljamo, da obdelamo vsako pod zemlje, kakor hitro se bo vreme zboljšalo. Posebno smo pa veseli oni, ki smo zopet dobili v last posestva, katere so pokupili na dražbi koprski fašisti.

Zanimiv je primer odvetnika Della Savie. Domačinka Ana Cahova ga je bila prosila, naj kupi od banke njeno posestvo, ki je šlo na dražbo. Odvetnik ji je ugodil ter pustil razlaščeno družino na posestvu, ta pa mu je polagoma odplačevala dolg. Cahova je sedaj zelo zadovoljna, ker ji je ljudska oblast tudi legalno vrnila posestvo, odvetnik pa ni prav nič nasprotoval, ker je priznal, da je ukrep ljudske oblasti pravičen.

NABREŽINA

Nov slovenski tečaj. Pred kratkim smo v Nabrežini otvorili večerni tečaj za slovenščino. Otvoritvi je prisostvovalo nad 70 mladincev in mladink iz vasi, postaje in kamnoloma, tako da je primanjkovalo klopi in miz. Mladina je za pouk zelo navdušena in izjavlja, da bo pridno posečala tečaj.

DAROVI IN PRISPEVKI

TREBČE. Vesela družba je na zlati poroki Ivana in Jožefe Kralj nabrala za politične jetnike lir 1010.

Umor v Panovcu
pred tržaškim porotnim sodiščem

Včeraj je tržaško porotno sodišče sodilo Jožefu Brezavščku in Alojziju Cubeju. Oba sta bila obtožena, da sta 8. decembra 1946. v Panovcu pri Gorici premišljeno umorila Karla Makuca ter ga nato še oropala večje vsote denarja. Brezavšek je na begu in sodišče mu je sodilo v odsotnosti. V zaslišavanjih na policiji je Makuc na razne načine pripovedoval o dogodku, na sodišču pa je izjavil, da je Makuca umoril Brezavšček s tem, da ga je večkrat udaril z železnim drogom. Zanika, da bi bil videl Brezavščka, ki je umoril svojo žrtev, ker je takrat zaostal. Iz izjav priči ni bilo mogoče dognati, kateri obtoženec ima več odgovornosti pri umoru.

Javni tožilec je dejal, da sta oba obtoženca popolnoma odgovorna za umor in zahteval, da ju obsodijo na dosmrtno ječo.

Sodišče je obsodilo Brezavščka na dosmrtno ječo, Cubeja pa na 6 let.

Velika tatvina sira

Renato Gorgatto, ki ima svoje skladišče v ul. Battisti 20, je pred nekaj dnevi imel obisk nepoklicanih gostov. Neznani tatovi so prežagali omrežje na enem izmed oken in se splazili v skladišče, iz katerega so odnesli 130 koles sira parmezana v teži 3.250 kg, 250 kg masla in 300 kg. salam. Vse ukradeno blago je nosilo štampiljko tvrdke Polenghi Lombardo. Da bi zmešali streno policiji, so predrzni tatovi razbili vrata in brškone so tam skozi odpeljali tudi ukradeno blago. Gorgatto ceni škodo na 3 milijone lir.

Tudi bron jim pride prav

V skladišču «Nafta», v ul. Rio Primario 8, pri Sv. Soboti so pred nekaj dnevi vdrli tatovi ponoči v skladišče in odnesli dve bronasti varovalki, težki 150 kg. Škoda znaša 100.000 lir.

Kamion so ukradli

Predvčerajšnjim so neznanci odpeljali iz ulice Della Fabbrica tri tonski kamion Ford, last angleške vojske s številko WDNO št. 5690414. Policija vodi preiskavo, a doslej kamiona ni mogla izslediti.

Ročne bombe so našli

Pri nadvozu v Barkovljah so našli kakih 15 metrov daleč od mosta tri ročne bombe tipa OTO in eno tipa Breda. Čuvaji so poklicali pobiralce min, ki so bombe odstranili.

Čistilci min so v sredo in četrtek odstranili na raznih mestih eksplozivne naboje. Gre za ročno bombo tipa Breda, odlično ohranjeno in z varnostno zaklopko, ki jo je našel agent civilne policije v ulici Pascoli na cesti. Končno so še agenti železniške policije našli na progi med Skednjem in Svето Soboto 11 topniških izstrelkov, med katerimi 5 raketnih nemške proizvodnje, 3 kalibra 20 mm, 2 kalibra 88 mm in enega kalibra 45 mm.

Cosulich zopet na morju

Gospod Cosulich je zopet sestavil svojo paroplovno družbo, ki ima za enkrat samo tri male ladje po 800 ton. Aprila bodo začele te ladje voziti na redni progi iz Trsta preko Turčije in Palestine v Egipt. Vsaka ladja bo lahko peljala 14 potnikov in manjši tovor. Iz Trsta do Aleksandrije bo rabila 4 do 5 dni.

Že januarja meseca je odplul parnik «Argentina», ki ima 11.000 ton v južno Ameriko. Ta parnik je družba Cosulich kupila v Ameriki. Upajo da bodo letos pripravili še drugi parnik «Brazil» in bodo na tej progi uredili redno službo.

FIZKULTURA

Rdeča zvezda-Lj Ponziane v nedeljo ob 15.30 na stadionu

Nedeljski nasprotnik Lj. Ponziane enajstorica Rdeče zvezde

Beograjska enajstorica Rdeča zvezda, ki je ena najnevarnejših tekmecev Partizanu se bo predstavila v Trstu v svoji najmočnejši postavi z Mitičem na čelu. Najnevarnejši del ima Rdeča zvezda v napadu, ki je v 15. tekmah jugoslovanskega prvenstva že 51. krat potresel nasprotnikove mreže ter ima najboljšo razliko v golih. Napadalna petorica je sestavljena iz Tomaševića, Mitiča, Jezerkča, Arandjelovića in Šećerova. Tomašević in Mitič (s Čajkovskim je predlagan v reprezentanco kontinenta proti Angliji) sta državna reprezentanta in sta igrala tudi v reprezentanci Beograda, ki je v treh tekmah v Franciji zabila 21 golov, prejela jih pa samo 3.

Ljubitelji Ponziane so imeli v torek lahek gimnastični trening. Igralci se telesno in moralno odlično počutijo. Nedeljski uspeh jim je dal mnogo samozavesti. Trdno so odločeni zaigrati velikemu nasprotniku grenko presnečenje. Da so tega zmožni, smo videli v nedeljo, seveda pa je treba tudi, da jim pri tej težki nalogi tržaška publika moralno pomaga.

Smučarski poleti v Planici preloženi

Zaradi preobilice novo zapadlega snega je bilo tehnično vodstvo prisiljeno preložiti velike mednarodne tekme v smučkih skokih na veliki skakalnici v Planici za teden dni, to je na nedeljo 23. t. m. Vlak iz Trsta bo torej odpeljal v soboto 22. t. m. ob 14. uri.

Pokrajinsko prvenstvo v košarki

V nedeljo se bodo pričelo tekme v košarki za pokrajinsko prvenstvo. V prvenstvu bodo igrale ženske in moške ekipe iz Trsta, Reke, Gradiške, Izole in drugih krajev. Prvenstvo je organizirala Zveza društev za telesno vzgojo v Trstu. Program nedeljskih tekem je: V Trstu; *moški: na igrišču Delavske sportne zveze v ul. Conti 11* ob 11 uri Tomažič-Kraljič:Kvarner; ženske: ob 10. uri Redivo-Kvarner. V Izoli: moški: Izola-Col; ženske: Izola-Rinaldi. Na praznik Sv. Jožefa dne 19. t. m. pa bo v Trstu na igrišču Delavske sportne zveze tekma moških ekip Čermelja in Gradiške.

Barkovlje-Roianese, Vesna-Col in ostale tekme v košarki

Tekme v košarki za Morganov (moški) in Rauberjev (ženske) pokal je že prvo nedeljo vzbudil med ljubitelji košarke mnogo zanimanja. Vse sodelujoče ekipe so približno enako močno, kar se povečuje borbenost in zagrizenost. V nedeljo bo odigrano drugo kolo, v katerem vlada največ zanimanja za tekmi Barkovlje-Roianese (moški) in Col-Vesna (ženske). Program tekem je sledeč: moški za Morganov pokal: *Igrišče DSZ* ob 9. uri Rauber-Sv. Marko; ob 12. uri Barkovlje-Roianese. *Igrišče Tomažiča* ob 10. uri DSZ-Vom. *Igrišče Skednja* ob 9. uri Škedenj-Sv Vid; ob 11. uri Redivo-Arsenal. Ženske za Rauberjev pokal: *Igrišče Tomažiča* ob 9. uri Magdalena-DSZ; ob 11. uri Rauber-Rinaldi; ob 12. uri Tomažič-Sv Vid. *Igrišče Skednja* ob 10 uri Col-Vesna.

Faidutti ali Bembi, Siličeva ali Buronelova?

V nedeljo bo sportno društvo Občine v okrilju ZDTV priredilo tek čez drn in strn za moške na 3000 m in za žensko na 800 m dolgi progi. Na startu bodo vsi najboljši tekači iz Trsta, Gorice, Sv. Križa, Opčin, itd. Najhujša borba bo nedvomno med Fajduttijem, Tessero, Bombijem in obema Sedmakoma pri moških ter med Siličevo, Petronijevo in Buranellovo pri ženskah.

Pričetek tekem bo ob 9.30. Tekmovalci naj se zberejo ob 9. uri pred sedežem sportnega društva Občine. Prijave s prijavnino 20 lir se bodo sprejemale eno uro pred pričetkom tekem v prostorih sportnega društva Občine.

Objave ZDTV

Odsek za košarko: Verificirane so bile sledeče tekme za Morganov in Rauberjev pokal: Barkovlje-DSZ 21:6; Sv. Vid-Vom 48:19; Škedenj-Arsenal 24:5; Rauber-Redivo 20:14; DSZ-Rauber 11:7; Tomažič-Vesna 16:4; Col-Vom 14:6; Magdalena-Sv. Vid 2:0 (par forfait).

Opomini igralcem: Zaradi stirih osebnih pogrešk sta bili opominjani igralki Pizziga Germana in Gropaiz Graziella (obe Rauber).

ALEKSANDER BECK; 63

VOLOKOLAMSKA CESTA

— Pomeni, tovariš general, da mu moramo odstopiti teh petnajst kilometrov?

— To se pravi, kako to — da mu odstopimo?

Razložil sem:

— Ko bo razbil vendar naše predstraže, se nam bo naglo približal, tovariš general...

— Zakaj: ko bo razbil?

Doslej je Panfilov poslušal resno in pazljivo. Toda sedaj se je prvič v teku mojega izvajanja prikazal na njegovem obrazu izraz nezadovoljstva. Ostro je ponovil:

— Zakaj: ko bo razbil?

Nisem odgovoril. To se mi je zdelo jasno: saj vendar ne more predstraža — to sta po eden ali dva oddelka, desetina, dvajsetina mož — zadržati velike sovražne sile.

— Čudim se vam, tovariš Momiš-Uli, — je dejal general. — Pa vi ste vendar že potolkli Nemca!

— Toda, tovariš general, tedaj smo mi sami